

DNEVNA PRIPREMA ZA VJERONAČNI SAT

I. OPĆI PODATCI O VJERONAČNOM SATU

Škola: OŠ Sikirevci

Razred: 6.

Vjeroučiteljica: Katarina Galović

Nastavna cjelina: VII. Crkveni jezici i kultura

Nastavna tema: Liturgijski predmeti, jezik i glazba

Nastavna jedinica: Knjige, jezik i glazba u liturgiji

Broj sata: 60.

Ključni pojmovi: liturgijske knjige, liturgijski jezik, liturgijska glazba, Misal, Obrednik, Časoslov, gregorijanski koral

CILJ: Učenik će vidjeti raznolikost liturgijskih knjiga, jezika i glazbe te percipirati stečeno znanje u svakodnevnom životu kršćanske zajednice.

ISHODI:

Obrazovni/ kognitivni: Definirati, opisati i prepoznati liturgijske knjige, jezik i glazbu.

Odgojni/ afektivni: Razlikovati liturgijske knjige i glazbu od drugih knjiga i glazbe te uočiti važnost liturgijskog jezika.

Djelatni/ funkcionalni ili psihomotorički: Prepoznati bogatstvo liturgijskih knjiga i glazbe u svakodnevnom životu.

Metodički sustav: Mentorski

Oblici rada: frontalni, individualni i grupni rad

Aktivnosti učenika: učenici mole, odgovaraju na pitanja, pišu, rješavaju zadatke

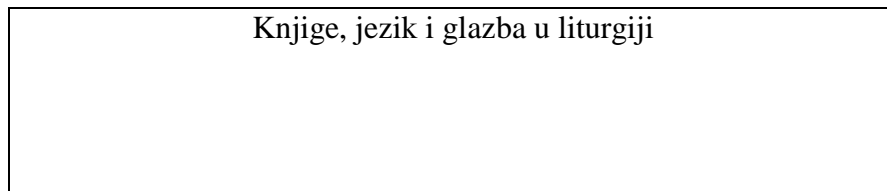
Nastavne metode: razgovor, čitanje, pismeno izražavanje, praktični rad, poticanje, slušanje

Nastavna sredstva: udžbenik, bilježnica, radni listić, ploča, kreda

Nastavna pomagala: kasetofon

Korelacija: Povijest (korištenje jezika u liturgiji od latinskog do hrvatskog), Glazbena kultura (slušanje gregorijanskog koralala)

Plan ploče:

Pitanja za provjeru ishoda: Koje liturgijske knjige, jezik i glazbu prepoznajete?

Opišite neke od liturgijskih knjiga i objasnite za što koja od njih služi?

Koji se liturgijski jezik koristio do Drugog vatikanskog koncila, a koji se sada koristi?

Što se danas u lituriji od glazbe izvodi?

Što je to gregorijanski koral?

Izvori za pripremanje nastavnika: *Pozvani na slobodu*, udžbenik za katolički vjeronauk šestoga razreda osnovne škole, Kršćanska sadašnjost, Zagreb, 2007., str. 93.- 94.

Izvori za pripremanje učenika: *Pozvani na slobodu*, udžbenik za katolički vjeronauk šestoga razreda osnovne škole, Kršćanska sadašnjost, Zagreb, 2007., str. 93.- 94.

II. GLOBALNA STRUKTURA SATA

1. Meditativno- molitveni početak
2. Motivacija
3. Najava teme
4. Smjernice i poticaji
5. Samostalno istraživački rad
6. Priopćavanje rezultata rada, dopune i korekcije tih rezultata
7. Sinteza
8. Aktualizacija
9. Meditativno- molitveni završetak

III. TIJEK SATA

1. Meditativno- molitveni početak

Pozdravljam te, Gospodine, znakom križa! Ako kažem Otac, vidim svemogućeg Boga na nebu. Ako kažem Sin, vjerujem u Isusa koji je sišao na zemlju. Ako kažem Duh, gledam u tvoju svjetlost. U ime Oca mi smo braća. U ime Sina Isusa sjedinjeni smo u molitvi. U ime Duha dijelimo iste misli i djelujemo zajedno u ljubavi. Amen!

2. Motivacija

Postavljam učenicima pitanja:

Koje knjige rado čitate? U kojim prilikama i na kojim mjestima ljudi čitaju? (navodim ih na to da navedu čitače u crkvi)

Koju glazbu rado slušate? Koje vrste glazbe poznajete? Jeste li ikada pjevali u crkvi? Zna li pjevati pjesme koje se pjevaju u crkvi? Koji se instrument/-i koriste kod vas u crkvi?

3. Najava teme

Uzimam tekst iz udžbenika za šesti razred osnovne škole »Pozvani na slobodu« na str. 93 i upoznajem učenike sa današnjom temom.

Kršćani se u crkvama okupljaju na euharistiju, odnosno svetu misu, ali i druga liturgijska slavlja. Postoje posebne knjige, jezik i glazba za ovakvu vrstu okupljanja. Većinu toga ste vjerujem već vidjeli i čuli u crkvama, a danas ćemo se upoznati sa još nekim knjigama, jezicima i vrsti glazbe koje se koriste ili, ako govorimo o jeziku, koji su se koristili u crkvi. Nakon toga, ja na ploču, a učenici u svoje bilježnice zapisuju naslov: „Knjige, jezik i glazba u liturgiji“.

4. Smjernice i poticaji

Učenike dijelim u tri skupine koje će analizirati tekstove. Učenici sami odabiru naziv svoje skupine koja treba biti povezana uz nastavnu jedinicu. Ispod ispisanog teksta nalaze se upute što koja skupina treba napraviti. Učenici imaju različite tekstove. Za rad je predviđeno određeno vrijeme koje ću regulirati prema sposobnostima učenika.

5. Samostalnoistraživalački rad

Skupina 1

Liturgijske knjige

Tekst iz udžbenika na 93. str.- Liturgijske knjige su zbirke službenih tekstova Crkve za čitanje ili pjevanje u liturgijskim slavljinama. Osim službenih liturgijskih knjiga, postoje i knjige s liturgijskim i drugim molitvenim tekstovima, koje su namijenjene narodu za sudjelovanje u liturgiji i za izvanliturgijsku zajedničku i pojedinačnu molitvu.

MISAL. Misal je knjiga u kojoj se nalaze svi tekstovi za slavljenje misnih slavlja: molitve, psalmi i neke druge pjesme te starozavjetna i novozavjetna biblijska čitanja.

OBREDNIK. Obrednik je liturgijska knjiga koja sadržava službene tekstove Crkve za slavljenje sakramenata i drugih liturgijskih obreda. Obrednik se vrlo često izdaje u više knjiga.

ČASOSLOV NARODA BOŽJEGA. Časoslov je liturgijska knjiga Crkve koja se sastoji od molitvenih tekstova te biblijskih i drugih čitanja sve dane u godini i za sve važnije sate (časove) u danu. Iz Časoslova redovito mole svećenici, redovnici i redovnice, ali iz njega mogu moliti i svi vjernici, sav Božji narod. Zato se u novije vrijeme zove „Časoslov naroda Božjega“.

Osim liturgijskih knjiga, postoje i druge knjige za molitvu. To su najčešće molitvenici i crkvene pjesmarice. Oni najčešće sadržavaju manji izbor molitava, pjesama i tekstova za sudjelovanje naroda u liturgijskim slavljinama te izbor molitava, pjesama i tekstova za pojedinačnu i zajedničku izvanliturgijsku molitvu.

- Nabrojite knjige koje se nalaze u vašem tekstu, te ih opišite.
- Koje još knjige postoje za molitvu?
- Jeste li se vi susreli sa kojom od ovih knjiga? Ako jeste, s kojom i gdje?

Dajem im „Časoslov naroda Božjega“ kako bi pokazali drugim učenicima kada budu izlagali svoj rad.

Skupina 2

Liturgijski jezici

Jezici koji se upotrebljavaju u kršćanskoj liturgiji. U početku su to bili aramejski i grčki, potom latinski, sirski, koptski, armenski, arapski, crkvenoslavenski i dr. Na Istoku je od najstarijega doba prevladavalo načelo upotrebe živoga pučkoga jezika u liturgiji. Tako se carigradska liturgija obavlja na mnogim jezicima: grčkom, armenskom, sirskom, arapskom, staroslavenskom, gruzijskom, u novije doba rumunjskom, a aleksandrijska na grčkom, koptskom i dr. To će načelo u svojem misionarskom djelovanju među slavenskim narodima primijeniti sv. Ćiril i Metod. Međutim, s razvojem živih narodnih jezika, tijekom stoljeća, stari se jezik liturgijskih knjiga (npr. crkvenoslavenski) počeo znatno razlikovati od pučkoga

jezika. U Katoličkoj crkvi stoljećima je liturgijski jezik bio latinski, izuzev hrvatske glagoljaše i od pol. XV. st. katoličke crkve istočnoga obreda (Grkokatolička crkva). U protestantskim crkvama i u Anglikanskoj crkvi od početka se upotrebljava narodni jezik. Kako i taj jezik s vremenom postaje arhaičan, tzv. *liturgijski pokret* u XX. st. nastoji ga osuvremeniti. U Katoličkoj crkvi, prema zaključcima II. vatikanskoga koncila, latinski jezik zamijenjen je živim narodnim jezicima u svim liturgijskim tekstovima. Težnje za uvođenjem suvremenoga narodnog jezika javljaju se i u istočnim kršćanskim crkvama (npr. u koptskoj monofizitskoj Crkvi).

- Nabrojite koji su sve jezici, kroz povijest, korišteni u liturgiji.
- Ukratko predstavite svoj tekst.

Skupina 3

Sakralna ili liturgijska glazba je nastala kao dio vjerskih ceremonija, te obuhvaća cijeli niz tradicija, drevnih i modernih. Ova vrsta glazbene umjetnosti po svojoj naravi ima specifičnu funkciju i ne podliježe samo estetskim načelima. Postojanost katoličke liturgijske glazbe svoje temelje ima u službenim crkvenim dokumentima. U službenim razmišljanjima, bez obzira na svoju veliku važnost u liturgiji, ona i danas ima podređenu funkciju. Glazba, a posebnopjevanje, zauzima veliku važnost u liturgijskom slavlju jer je ujedno i sastavni dio same svečane liturgije.

Stvarna vrijednost svete glazbe sastoji se u činjenici da nas ona uvodi u molitvu Crkve. Moglo bi se reći da je crkvena glazba svojevrsan sakrament tj. čujni znak nevidljivih duhovnih vrijednosti. Ona je povezana s nadahnutim riječima Biblije. Vjernici ne bi smjeli više prisustvovati kao «nijemi gledatelji», već svojim glasom i pjesmom moliti i davati hvalu Bogu. Potiče se na čuvanje i promicanje svete glazbe napretkom zborova, posebice onih u katedralama i brigom duhovnih pastira.

Glazba je sastavni dio liturgijskih i drugih molitvenih slavlja. Posebnu brigu treba posvetiti izboru glazbe za liturgijska slavlja i njezinu skladnu izvođenju. U liturgiji se izvode: gregorijansko pjevanje (Najvrjednija baština Crkve. Ono svojom ljepotom i duhovnim karakterom zauzima prvo mjesto u crkvenoj glazbi uopće), višeglasni oblici, pučke i za puk skladane popijevke, himni, psalmi i dr. prihvaća se također instrumentalna glazba (glazba za orgulje i druga glazbala dopuštena u bogoslužju).

Gregorijanski koral- jednoglasno liturgijsko pjevanje latinskih tekstova bez pratnje glazbala.

U hrvatskom narodu postoje mnoge pjesmarice liturgijske glazbe novijega datuma, ali i one koje su stare više stotina godina. Ipak, *Cithara octochorda* bila je i ostala naša najvažnija i najutjecajnija pjesmarica.

- Predstavite kratko važnost liturgijske glazbe.
- Što se to u liturgiji sve izvodi?
- Što je to gregorijanski koral?

- Što je to Cithara octochorda?

Učenicima dajem CD sa pjesmom »Kyrie Lux Eet Origo« s albuma *Canto Live Benedictine Monks Of Santo Domingo De Silos*, koju će pustiti drugim učenicima kada predstave svoj rad. Govorim im da »Kyrie« na grčkom znači »Gospodine« a »Lux et Origo« na latinskom znači »Svjetlo i izvor« kako bi oni mogli pojasniti ostalim skupinama značenje pjesme.

6. Priopćavanje rezultata rada, dopune i korekcije tih rezultata

Učenici predstavljaju naziv svoje skupine i rezultate rada, ukratko objašnjavaju što im je bio zadatak i kako su ga odradili. Ukoliko su potrebne dodatne korekcije, činim ih. Zahvaljujem učenicima na suradnji i lijepom izlaganju.

7. Sinteza

Učenicima dijelim radni listić koji moraju ispuniti. Radni listić je sastavljen tako da se na njemu nalazi tekst, ali pojedine riječi nedostaju, učenici trebaju nadopuniti tekst sa riječima koje nedostaju. Tekst je vezan uz temu koju su sami obrađivali po skupinama. Ovim radnim listićem je objedinjena današnja tema i taj listić lijepe u svoje bilježnice.

Radni listić rješavamo zajedno tako da ja čitam tekst, a oni govore koja riječ nedostaje kada dođemo do prazne crte.

Ovim radnim listićem je objedinjena današnja tema i taj listić lijepe u svoje bilježnice ispod naslova.

Prilog 1

8. Aktualizacija

Govorim učenicima da mi nabroje pet do sedam crkvenih pjesama koje se pjevaju u njihovoj župnoj crkvi na svetim misama. Dajem im malo vremena da razmisle ili si zapišu u bilježnicu. Nakon toga slušam njihove odgovore.

Dajem im zadatak da zamole svoje djedove i bake da im opišu liturgijska slavlja koja su bila slavljena na latinskome jeziku.

9. Meditativno- molitveni završetak

Slava Ocu...

IV. KRITIČKI OSVRT

V. PRILOZI

Prilog 1

Za liturgijska slavlja koriste se različite _____, bilo za misu, slavlje sakramenata i različite obrede. Glavna knjiga za misu je _____. U njemu se nalaze tekstovi za slavljenje misnih _____. _____ je knjiga koja sadržava tekstove za slavlje sakramenata Crkve i druge obrede. Često je izdan u više _____. Časoslov naroda Božjega služi za osobnu molitvu _____, _____ i _____, ali iz njega mogu moliti svi vjernici. Postoje i druge knjige, od kojih valja izdvojiti _____ i _____.

S obzirom na govor o liturgijskom jeziku, valja reći da danas svećenik i mi vjernici, koristimo _____ u slavlju mise, no prije to nije bilo tako. Kroz stoljeća Crkva je njegovala _____ jezik kao liturgijski i misa na _____ je bila u cijelom svijetu. Protestanti su u bogoslužje uveli nacionalne jezike već u _____ stoljeću.

U crkvi se na poseban način njeguje _____ kroz pjevanje i sviranje. U liturgiji se izvode: _____ pjevanje, višeglasni _____, pučke i za puk skladane popijevke, himni, psalmi i dr. Prihvaća se također i _____ glazba. Cithara octohorda je naša najutjecajnija i najvažnija _____.